

การสร้างเส้นทางแสวงบุญสู่ศาลเจ้าจีนในฐานะเส้นทางท่องเที่ยว
เชิงวัฒนธรรมในวิถีปกติใหม่
Promoting Pilgrim Route of Chinese Shrine in New Normal
Cultural Tourism

¹สมบัติ แซ่เบ๊ ²อนัญญา ตันประเสริฐ

¹Sombut Sae-be ²Ananya Tanprasert

^{1,2}คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

^{1,2}Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Rattanakosin

¹Corresponding author, e-mail: sombut.sae@rmutr.ac.th

Received January 5, 2025; Revised January 27, 2025; Accepted: January 30, 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างเส้นทางแสวงบุญสู่ศาลเจ้าจีน เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 2) ศึกษาความพร้อมของศาลเจ้าและชุมชนต่างๆ ในการปรับตัวสู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในวิถีปกติใหม่ และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในวิถีปกติใหม่ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักท่องเที่ยว จำนวน 200 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ได้รูปแบบเส้นทางแสวงบุญสู่ศาลเจ้าจีน เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ผู้ดูแลศาลเจ้า ผู้เกี่ยวข้องของชุมชนมีความพร้อมในการปรับตัวสู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในวิถีปกติใหม่ นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในวิถีปกติใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความร่วมมือของคนในชุมชน ด้านความปลอดภัย ด้านเส้นทางและสถานที่ท่องเที่ยว และด้านการบริการ ตามลำดับ

คำสำคัญ: ศาลเจ้าจีน; การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม; วิถีปกติใหม่

Abstract

The objectives of this research are: 1) to study promoting pilgrim route of Chinese shrine in Phranakhon District Bangkok, 2) the readiness of shrine stakeholders and 3) satisfaction of tourists towards New normal cultural tourism. Its mixed methods research. The sampling group totaling 200 persons. Its instrument was interviews and questionnaires. Its analytical statistics were percentage, mean and standard deviation. The results of the research were shown as follows: Have promoting pilgrim route of Chinese shrine in Phranakhon District Bangkok, Most of shrine stakeholders to readiness and the satisfaction of tourists towards New normal

cultural tourism as a whole to the routes and attractions, service, safety and cooperation of people in the community.

Keyword: Chinese Shrine; Cultural Tourism; New Normal

บทนำ

ในสังคมยุคปัจจุบันนี้ มิติการท่องเที่ยวในประเทศไทยได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก และมีแนวโน้มที่จะเติบโตมากขึ้นเรื่อยๆ อีกทั้งยังได้ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมากขึ้น โดยเฉพาะด้านคติชน ความเชื่อเกี่ยวกับศาสนา เช่น การกราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ การแสวงบุญเพื่อความเป็นสิริมงคล อีกทั้งได้รับความรู้ด้านประวัติศาสตร์ ประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนในท้องถิ่น รวมถึงภูมิปัญญาพื้นบ้าน ซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ในแต่ละท้องถิ่นถือเป็นจุดกำเนิดของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและยังเป็นการส่งเสริม ดังจะเห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นรูปแบบที่ได้รับความนิยม จากนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศในมิติที่หลากหลาย นอกจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะสามารถสร้างรายได้และนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมระดับ ชุมชน สังคม และระดับภูมิภาคแล้ว การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเส้นทางแสวงบุญ ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสืบทอดศาสนาและวัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญาให้คงอยู่ได้ (ยโสธารา ศิริภาพระภากรและคณะ, 2562) กระแสการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงได้รับความนิยมเพิ่มสูงขึ้นเนื่องจากแหล่งท่องเที่ยว และมรดกทางวัฒนธรรมของแต่ละชุมชนท้องถิ่น มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว เช่น ตำนาน เรื่องเล่า เป็นต้น มีการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมสืบเนื่องมาเป็นเวลาหลายยุคสมัย

ประกอบกับช่วงต้นปี 2563 เกิดวิกฤติโลกจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาหรือโควิด-19 (COVID-19) โดยเริ่มแพร่ระบาดจากเมืองอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ ประเทศจีนซึ่งได้รับการยืนยันในเดือนธันวาคม 2562 และได้แพร่กระจายไปทั่วโลก โดยองค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) ประกาศให้โควิด-19 เป็นโรคติดต่ออันตรายในวันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 และต่อมาประกาศเป็นโรคติดต่อที่มีการระบาดใหญ่ไปทั่วโลก (Pandemic) ในวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2563 จากสถานการณ์การระบาดโควิด-19 ที่เกิดขึ้นจนทำให้การท่องเที่ยวโลกหยุดชะงักลง ด้วยการเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่ติดลบร้อยละ 22.7 จากช่วงเวลาเดียวกันของปี 2562 และหยุดนิ่งต่อเนื่องมาจนถึงเดือนเมษายน 2563 ด้วยการลดลงของจำนวนนักท่องเที่ยวสูงถึงร้อยละ 97 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันในปี 2562 ถือเป็นช่วงตกต่ำที่สุดในรอบ 10 ปี ที่ผ่านมหลังจากวิกฤติการเงินของโลกในปี 2552 ซึ่งแน่นอนว่าย่อมส่งผลกระทบต่อจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ ที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยในไตรมาส 1/2563 ลดลงร้อยละ 38.01 เช่นเดียวกับการท่องเที่ยวภายในประเทศโดยคนไทย (ไทยเที่ยวไทย) ที่หดตัวลงร้อยละ 30.77 (กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2563) หลังวิกฤตการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นมักจะมีผลเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นเสมอ การแพร่ระบาดโควิด-19 ส่งผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิต การปรับชุดพฤติกรรมของมนุษย์ และการปรับตัวทางด้านธุรกิจและบริการให้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน รวมถึงพฤติกรรมนักท่องเที่ยวก็ต้องเปลี่ยนแปลงเช่นกัน เพื่อให้ตอบสนองพฤติกรรมนักท่องเที่ยวแบบวิถีปกติใหม่ (New Normal) โดยคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นหลัก รวมถึงการยกระดับสุขอนามัยของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการยกระดับมาตรฐานด้านสาธารณสุขปศุสัตว์ต่าง ๆ

เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยวรู้สึกปลอดภัยจากโรค ต้องมีการปรับปรุงแบบการท่องเที่ยวให้เป็นรูปแบบใหม่ เส้นทางและองค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวแบบ New Normal หลังการแพร่ระบาดโควิด-19 ที่ทำให้นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่แตกต่างออกไปจากเดิม จึงเป็นข้อมูลที่สำคัญ อันจะเป็นประโยชน์ทั้งในด้านวิชาการ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจที่จะทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สามารถส่งเสริมปัจจัยที่มีอิทธิพลการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวได้อย่างตรงจุด ตลอดจนสร้างความประทับใจและความเชื่อมั่นให้นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เขตพระนคร จึงเป็นจุดยุทธศาสตร์หนึ่งที่สำคัญของกรุงเทพมหานคร เป็นเส้นทางสำคัญของชาวไทยเชื้อสายจีนที่เดินทางมากราบไหว้สักการบูชา โดยเฉพาะศาลเจ้าจีน การเดินทางของนักท่องเที่ยวจะมากในช่วงวันสำคัญและวันหยุด มีจุดแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพักผ่อน การสร้างเส้นทางเพื่อให้เกิดความตระหนักแก่นักท่องเที่ยว ในการเข้าใจถึงลักษณะการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมรูปแบบใหม่จึงเป็นสิ่งสำคัญ คณะผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญดังกล่าว จึงได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างเส้นทางแสวงบุญสู่ศาลเจ้าจีนในฐานะเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในวิถีปกติใหม่ เพื่อช่วยให้นักท่องเที่ยวศาลเจ้าจีน เขตพระนคร สะดวกมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับสภาพสังคมยุคใหม่ และเป็นการอนุรักษ์ศาสนสถานที่สำคัญให้คงอยู่ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างเส้นทางแสวงบุญสู่ศาลเจ้าจีน เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความพร้อมของศาลเจ้าและชุมชนต่างๆ ในการปรับตัวสู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในวิถีปกติใหม่
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในวิถีปกติใหม่

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การสร้างเส้นทางแสวงบุญสู่ศาลเจ้าจีนในฐานะเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในวิถีปกติใหม่” นี้ เป็นการศึกษาแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การวิจัยเชิงคุณภาพด้านความพร้อมของศาลเจ้าและชุมชนต่างๆ ในการปรับตัวสู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในวิถีปกติใหม่ จากการพูดคุยสัมภาษณ์ผู้ดูแลศาลเจ้าและผู้ที่เกี่ยวข้องของชุมชน และการวิจัยเชิงปริมาณที่เก็บข้อมูลความพึงพอใจจากนักท่องเที่ยว ซึ่งมีขั้นตอน และวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ผู้ดูแลศาลเจ้า ผู้ที่เกี่ยวข้องของชุมชน และนักท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ดูแลศาลเจ้าและผู้ที่เกี่ยวข้องของชุมชน จำนวน 10 คน และนักท่องเที่ยว จำนวน 200 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ แบ่งออกเป็น 2 ชุดคือ

- 1) แบบสัมภาษณ์ที่ใช้เก็บข้อมูลผู้ดูแลศาลเจ้าและผู้ที่เกี่ยวข้องของชุมชน แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว จำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับ

ข้อมูลความพร้อมของศาลเจ้าและชุมชนต่างๆ ในการปรับตัวสู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในวิถีปกติใหม่ จำนวน 5 ข้อ

2) แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิดและปลายเปิด แบ่งออก 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ ลักษณะของคำถามเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในวิถีปกติใหม่ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเส้นทางและสถานที่ท่องเที่ยว ด้านการบริการ ด้านความปลอดภัย และด้านความร่วมมือของคนในชุมชน จำนวน 18 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert Scale) แบ่งระดับในการวัดออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดค่าระดับ ดังนี้ สำหรับวัดค่าตัวแปรทั้งหมด โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อคำถามที่เป็นข้อคำถามเชิงบวก (Positive) ที่สร้างขึ้น โดยกำหนดการวัดค่าตัวแปร ซึ่งเป็นการแปลความหมายค่าเฉลี่ยของแบบสอบถาม โดยใช้หลักทางคณิตศาสตร์ 0.51 ขึ้นไปปิดเป็นเลขจำนวนเต็ม เกณฑ์ที่ใช้เป็นดังนี้

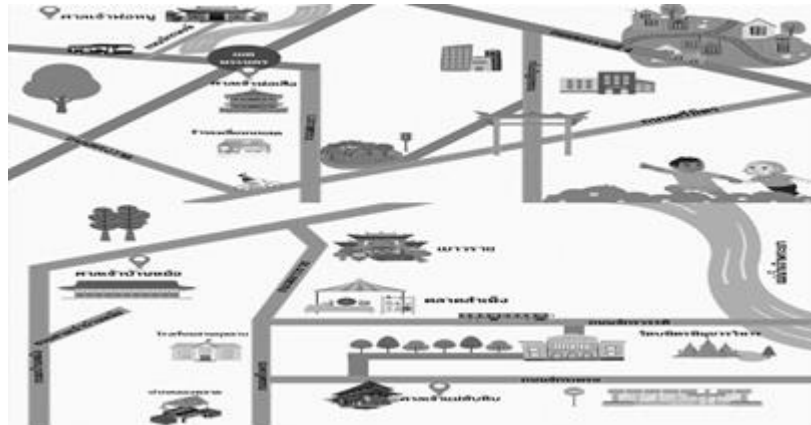
ตอนที่ 3 คำถามข้อเสนอแนะ ลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ 1) ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์ผู้ดูแลศาลเจ้าและผู้ที่เกี่ยวข้องของชุมชน จำนวน 10 คน 2) ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามจำนวน 200 ฉบับ และได้รับแบบสอบถามคืนมาจำนวน 200 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งแยกวิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้ 1) วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ผู้ดูแลศาลเจ้าและผู้ที่เกี่ยวข้องของชุมชน นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย 2) วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage) 3) วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในวิถีปกติใหม่ โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4) วิเคราะห์ข้อเสนอแนะ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ การวิจัยเรื่องนี้ มีสถิติที่ใช้ในการทำวิจัย 2 ประเภท ได้แก่ 1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) สถิติอนุมานหรืออ้างอิง (Inferential Statistics) ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA or F-test) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ้ (Scheffé)

ผลการศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ศึกษาได้เส้นทางแสวงบุญสู่ศาลเจ้าจิน เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยศาลเจ้าจิน 4 แห่ง ได้แก่ ศาลเจ้าพ่อเสือ ศาลเจ้าแม่ทับทิม ศาลเจ้าบ้านหม้อ และศาลเจ้าพ่อหนู ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงเส้นทางแสวงบุญศาลเจ้าจีน เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพร้อมของศาลเจ้าและชุมชนต่างๆ ในการปรับตัวสู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในวิถีปกติใหม่ ดังที่ปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละเกี่ยวกับความพร้อมของศาลเจ้าและชุมชนต่างๆ ในการปรับตัวสู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในวิถีปกติใหม่

ข้อที่	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1	ท่านมีความรู้และประสบการณ์การดูแลศาลเจ้าหรือไม่		
	1) มีความรู้และประสบการณ์	10	100
	2) ไม่มีความรู้และประสบการณ์		
2	ท่านมีความพร้อมในการปรับตัวสู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในวิถีปกติใหม่หรือไม่		
	1) มี	10	100
	2) ไม่มีความพร้อม		
3	ศาลเจ้าของท่าน มีเอกลักษณ์เฉพาะหรือจุดสนใจอย่างไร		
	1) ศิลปกรรม สถาปัตยกรรม โครงสร้างอาคาร	4	40
	2) ความเชื่อ ความศรัทธา ต่อดองค์เทพเจ้า	6	60
4	ศาลเจ้าได้รับการขึ้นทะเบียนหรือไม่		
	1) ขึ้นทะเบียน	10	100
	2) ไม่ได้ขึ้นทะเบียน		
5	การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่มีต่อศาลเจ้า		
	1) มีส่วนร่วมเป็นอย่างดี	10	100
	2) ไม่มีส่วนร่วม		

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ดูแลศาลเจ้ามีความรู้และประสบการณ์การดูแลศาลเจ้า ศาลเจ้ามีความพร้อมในการปรับตัวสู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในวิถีปกติใหม่ ศาลเจ้ามีเอกลักษณ์เฉพาะหรือจุดสนใจที่ความเชื่อ ความศรัทธา ต่อดองค์เทพเจ้า ร้อยละ 60 ส่วนศิลปกรรม สถาปัตยกรรม

โครงสร้างอาคาร ร้อยละ 40 ศาลเจ้าส่วนใหญ่ได้รับการขึ้นทะเบียน และคนในชุมชนมีส่วนร่วมเป็นอย่างดีต่อศาลเจ้า

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในวิถีปกติใหม่ ดังที่ปรากฏตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงการสรุปค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในวิถีปกติใหม่ โดยรวมทั้ง 4 ด้าน

ด้านที่	ความพึงพอใจที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในวิถีปกติใหม่	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านเส้นทางและสถานที่ท่องเที่ยว	4.15	.50	มาก
2	ด้านการบริการ	3.98	.55	มาก
3	ด้านความปลอดภัย	4.16	.48	มาก
4	ด้านความร่วมมือของคนในชุมชน	4.32	.53	มาก
รวม		4.24	.54	มาก

จากตาราง 2 พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในวิถีปกติใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = .54) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงตามลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านความร่วมมือของคนในชุมชน รองลงมา คือ ด้านความปลอดภัย ด้านเส้นทางและสถานที่ท่องเที่ยว และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการบริการตามลำดับ

อภิปรายผลการศึกษา

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ได้รูปแบบเส้นทางแสวงบุญสู่ศาลเจ้าจิน เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยศาลเจ้าจิน 4 แห่ง ได้แก่ ศาลเจ้าพ่อเสือ ศาลเจ้าแม่ทับทิม ศาลเจ้าบ้านหม้อ และศาลเจ้าพ่อหนู ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ศาลเจ้าดังกล่าว เป็นศาสนสถานที่เคารพศรัทธาของคนในชุมชน มาเป็นระยะเวลายาวนาน อีกทั้งมีเส้นทางในการเดินทางที่สะดวกเชื่อมโยงกันได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพรฟ้า สุทธิคุณ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวตามแนวคิดทฤษฎีของ วาโร เฟ็งสวัสต์ ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวตามแนวคิดของวาโร เฟ็งสวัสต์ ประกอบด้วยขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา 4 ขั้นตอน ได้แก่ การสำรวจสังเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ การสร้างเส้นทางท่องเที่ยวนั้นต้องมีการสำรวจเส้นทางท่องเที่ยว การออกแบบพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว การทดลองใช้เส้นทางท่องเที่ยว และการเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ (พรฟ้า สุทธิคุณ, 2567)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ผู้ดูแลศาลเจ้า/ผู้ที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ ดูแลศาลเจ้า/อยู่ในพื้นที่มาเป็นเวลามากกว่า 10 ปี อีกทั้งทำงานด้านอื่นควบคู่ด้วย มีภาระการดูแลศาลเจ้า ต่ำกว่า 10 ชั่วโมง/วัน จบการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และมีความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ และเป็นที่พักอาศัยอยู่เป็นเวลานาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเรือนแก้ว ภัทรานุประวัติ ที่ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลงของศาลเจ้าจินในจังหวัดสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวของศาล

เจ้าทำให้ศาลเจ้าหลายแห่งดำรงอยู่มาจนถึงทุกวันนี้ และบางแห่งได้พัฒนากลายเป็นศาลเจ้าที่มีชื่อเสียง จะเห็นได้ว่าการปรับตัวมีส่วนทำให้ศาลเจ้าดำรงอยู่ได้ อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาศาลเจ้าขึ้นจากเดิมอีกด้วย (เรือนแก้ว ภัทรานุประวัติ, 2551)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในวิถีปกติใหม่ ด้านที่ 1 เส้นทางและสถานที่ท่องเที่ยว โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ศาลเจ้าพ่อเสือ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ศาลเจ้าแห่งนี้มีความเก่าแก่ มีตำนาน เรื่องเล่าถึงความศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่เคารพบูชา ความเชื่อความศรัทธาของชุมชน มาเป็นเวลายาวนาน ด้านที่ 2 การบริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เส้นทางรถคนาคมนาคสะดวก อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การคมนาคมในปัจจุบันมีความหลากหลายและสะดวกสบาย ด้านที่ 3 ความปลอดภัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ชีวิตและทรัพย์สิน อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต้องคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นอันดับแรก ด้านที่ 4 ความร่วมมือของคนในชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน การจำหน่ายของที่ระลึกวัตถุมงคล อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การเดินทางมาแสวงบุญของนักท่องเที่ยวและต้องการสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ ด้วยความเชื่อ ความศรัทธา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของชลิตา เกลิมรักชาติ ที่ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อวัดร่องขุน จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า มีความพึงพอใจมากในการที่มีป้ายบอกทางไปยังจุดต่างๆ (ชลิตา เกลิมรักชาติ, 2560) และสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพล เนียมแก้ว ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อวัดเฉลิมพระเกียรติ พระจอมเกล้าราชานุสรณ์ อำเภอบางบาล จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า มีความพึงพอใจในภาพรวม ด้านคมนาคมอยู่ในระดับดีมาก (ณัฐพล เนียมแก้ว, 2560)

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษา “การสร้างเส้นทางแสวงบุญสู่ศาลเจ้าจีนในฐานะเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในวิถีปกติใหม่” ได้้องค์ความรู้ใหม่ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นรูปแบบเส้นทางแสวงบุญสู่ศาลเจ้าจีนในฐานะเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในวิถีปกติใหม่ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แสดงรูปแบบเส้นทางแสวงบุญสู่ศาลเจ้าจีนในฐานะเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในวิถีปกติใหม่

สรุป

การวิจัยครั้งนี้ ได้รูปแบบเส้นทางแสวงบุญสู่ศาลเจ้าจิ้น เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยศาลเจ้าจิ้น 4 แห่ง ได้แก่ ศาลเจ้าพ่อเสือ ศาลเจ้าแม่ทับทิม ศาลเจ้าบ้านหม้อ และศาลเจ้าพ่อหนู ผู้ดูแลศาลเจ้า เป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์การดูแลศาลเจ้า ศาลเจ้ามีความพร้อมในการปรับตัวสู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในวิถีปกติใหม่ มีเอกลักษณ์เฉพาะหรือจุดสนใจที่ความเชื่อ ความศรัทธาต่อองค์เทพเจ้า ศาลเจ้าส่วนใหญ่ได้รับการขึ้นทะเบียน และคนในชุมชนมีส่วนร่วมเป็นอย่างดีต่อศาลเจ้า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในวิถีปกติใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงตามลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านความร่วมมือของคนในชุมชน รองลงมา คือ ด้านความปลอดภัย ด้านเส้นทางและสถานที่ท่องเที่ยว และด้านที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ด้านการบริการ ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์ ใช้เป็นคู่มือศึกษาเส้นทางแสวงบุญศาลเจ้าจิ้นในฐานะเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษารูปแบบการสร้างเส้นทางแสวงบุญศาลเจ้าจิ้นในฐานะเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในพื้นที่อื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2563). *สถานการณ์ด้านการท่องเที่ยว ไทย . สืบค้น ข้อมูล เมื่อ 20 มีนาคม 2564* จาก <https://secretary.mots.go.th/policy/>
- ชลิตา เกลิมรักชาติ. (2560). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อวัดร่องขุน จังหวัดเชียงราย. (ปริญญานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ณัฐพล เนียมแก้ว. (2560). พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อวัดเฉลิมพระเกียรติพระจอมเกล้าราชานุสรณ์ อำเภอบางบาล จังหวัดลพบุรี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาอีสเตอร์*, 11(1), 316-323.
- พรฟ้า สุทธิคุณ. (2567). การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว ตามแนวคิดทฤษฎีของ วาโร เฟิงส์วาล์. *วารสารวิชาการการพัฒนาท้องถิ่น วิทยาลัยชุมชนพังงา*, 1(1), 14-25.
- ยโสธรา ศิริภาพระภากร และคณะ. (2562). การส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวตามเส้นทางแสวงบุญในมิติทางศาสนา: กรณีการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้านศาสนา วัดโยธาประสิทธิ์ ตำบลนอกเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์. *ในการประชุมวิชาการระดับชาติการท่องเที่ยวและการโรงแรมร่วมสมัย ครั้งที่ 6 “ท่องเที่ยวโรงแรม ร่วมเสริม ร่วมสร้าง ร่วมสมัย”*, 6 มิถุนายน 2562. 278-286. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

เรือนแก้ว ภัทรานุประวัติ. (2551). ความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลงของศาลเจ้าจีนในจังหวัดสมุทรสงคราม. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 28(3), 79-105.